

A folyóiratok szerkesztői tömegesen mondanak fel: mit érnek el a csoportos kilépésekkel? ¹

Sasvári Péter²

Becsült olvasási idő: 5 perc

Link: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.33685.54246>

Bevezetés

Úgy tűnik, hogy a szerkesztői tiltakozások egyre gyakoribbak, mivel a kutatók nagyobb kontrollt szeretnének a tudományos kommunikáció felett.

2024. március elején a *Syntax* - Scimagojr szerint Q1-es- című nyelvészeti folyóirat szerkesztői nyilvánosan bejelentették, hogy felmondanak, válaszul a kéziratkezelési folyamat változtatásaira, amelyeket a kiadójuk, a Wiley írt elő.

*„Arra a következtetésre jutottunk, hogy a folyóirat-szerkesztői pozícióink a továbbiakban nem tartható” – írták Klaus Abels és Suzanne Flynn szerkesztők [2024. március 9-én a folyóirat szerzőinek és lektorainak címzett nyílt levélben](#). [2] Hozzáadték, hogy a költségek csökkentését és a felhalmozódott cikkek kezelését célzó intézkedések – nevezetesen a *Syntax* független szerkesztőségi irodája által korábban végzett olvasószervezői feladatok átadása a nyelvészeti szakértelemmel nem rendelkező munkacsoportnak – azt jelentette, hogy a folyóirat „már nem tud megfelelni a közösségünk igényeinek”.*

A Wiley³ azt állítja, hogy folytatja a *Syntax* kiadását, és továbbra is befektet a folyóiratba. „A Wiley *Syntax* folyóiratában végrehajtott minden változtatásának az volt a célja, hogy elősegítse a folyóirat időben történő és magas színvonalú kiadását” – mondja Allyn Molina, a kiadásfejlesztésért felelős alelnök.

Elméleti háttér

Ez a lépés a legújabb ilyen esemény a tiltakozás egy újonnan kialakuló formájában, azaz, hogy a tudományos szerkesztők tömegesen felmondanak.

Idén eddig öt folyóirat szerkesztői mondtak fel egyszerre a Retraction Watch weboldal [nem hivatalos összesítése](#) [3] szerint. Ezt 12 ilyen lépés követte 2023-ban, ami nagy növekedés az előző évekhez képest

¹ Az alábbi közlemény a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar gondozásában megjelenő **Államtudományi Hírlevél** Tudományos sarok rovatában jelent meg. A korábbi hírlevelek elérhetőek az alábbi honlapon keresztül: <https://antk.uni-nke.hu/kutatas-tudomanyos-elet/allamtudomanyi-hirlevel/allamtudomanyi-hirlevel-2024>

Az oktatási anyagnak szánt tanulmány **Journal editors are resigning en masse: what do these group exits achieve?** <https://doi.org/10.1038/d41586-024-00887-y> alapján készült.

² Egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Közszervezési és Infotechnológiai Tanszék, 1083 Budapest, Ludovika tér 2. E-mail: Sasvari.Peter@uni-nke.hu

³ A John Wiley & Sons, Inc., közzismert néven Wiley, egy amerikai multinacionális kiadóvállalat, amely tudományos publikációkkal és oktatási anyagokkal foglalkozik.

(2021-ben és 2022-ben is 2 ilyen esemény volt). Az összegzés 2015-ben kezdődik, bár ennél korábbi eseményeket is feljegyeztek.

Nem világos, hogy a tömeges felmondások még gyakoribbá válnak-e – mondja Michael Clarke, a washingtoni Clarke & Esposito vezetési tanácsadó cég kiadói tanácsadója. De hozzáteszi, hogy mindenesetre nagy figyelmet kapnak. Clarke szerint számos tömeges munkaviszony megszüntetés a kiadói iparág üzleti modelljeinek változásaira adott válasz.

Ez történt a Taylor and Francis⁴ által kiadott *Critical Public Health* - Scimagojr szerint Q2-es- című folyóirat szerkesztői és szerkesztőbizottsági tagjai esetében is, [akik 2023. júliusban mondtak fel](#). [4] A folyóirat korábbi főtársszerkesztője, Judith Green, az angliai Exeteri Egyetem szociológusa szerint a lépést részben a kiadó az a terve váltotta ki, hogy a folyóiratot nyílt hozzáférésűvé tegye. „Nem arról volt szó, hogy elleneztük volna a nyílt hozzáférés elvét” – mondja. Hanem, a szerkesztők egyáltalán nem értettek egyet a cikkfeldolgozási-díj modelljével, amelyben a szerzőknek díjat kell fizetniük azért, hogy tanulmányaikat nyílt hozzáférésűként publikálják. A csapat csak azután döntött a felmondás mellett, hogy a kiadóval az alternatív modellekről folytatott tárgyalások egy év után sem vezettek kompromisszumos megoldáshoz – mondja Green. A Taylor and Francis szóvivője a *Nature*-nek a felmondás idején kiadott nyilatkozatára hivatkozott, amelyben az állt, hogy a kiadó csalódott az események miatt, de örömmel tekint az új szerkesztőségi csapatot toborzása elé.

„A nagy téma [azaz a tömeges felmondások] ez a feszültség, amelyet az egymással versengő prioritások váltanak ki” – mondja Ivan Oransky, a Retraction Watch társalapítója. „Vannak olyan kiadók – a legtöbbjük profitorientált –, amelyek folyamatos növekedést várnak el és igényelnek, mert a tőzsde ezt követeli meg. Léteznek olyan kutatók – tudósok vagy szerkesztők, akik többnyire a minőséget és talán az alapos átgondolást és az átnézésre szánt időt támogatják. Ezek egymással szemben állnak.”

Több mint tiltakozás

Clarke azt mondja, megérti, hogy az elégedetlen szerkesztők miért veszik saját kezükbe a dolgokat. „Ha egy tudományos közösség ellenőrizni akarja egy folyóirat üzleti döntéseit, a legjobb módja ennek, ha a folyóirat tulajdonosa lesz” – mondja. – Ezek a tömeges felmondások mind olyan esetek voltak, amikor a szerkesztők a kiadó tulajdonában lévő folyóiratokon dolgoztak.”

„Nem annyira a felmondás a lényeg. Hanem egy alternatív, csúcsmínőségű tudományos kommunikációs csatorna létrehozása” – mondja Abels, a University College London nyelvészeti kutatója.

A felmondó szerkesztők csoportjai néha új kiadványokat alapítanak, amelyek felett nagyobb ellenőrzést gyakorolhatnak. A *Critical Public Health* korábbi szerkesztői jelenleg egy új folyóiratot alapítanak *The Journal of Critical Public Health* néven, amelynek a nemzetközi Critical Public Health Network [Kritikus Közegészségügyi Hálózat] ad otthont Edinburgh-ban, az Egyesült Királyságban. Hasonló eredményre vezetett az [Elsevier *NeuroImage: Clinical* - Scimagojr szerint Q1-es- című folyóirat szerkesztőinek 2023. áprilisi tömeges felmondása](#), [5] akik azóta egy másik folyóiratot alapítottak, amelynek a nonprofit kiadó, az MIT Press ad otthont.

Stephen Smith, az Egyesült Királyságban található Oxfordi Egyetem orvosbiológiai mérnöke volt a *NeuroImage: Clinical* főszerkesztője, és most ugyanezt a pozíciót tölti be a tavaly júliusban indult új folyóiratnál, az *Imaging Neuroscience*-nél. Elégedett a tömeges felmondásból kialakult eredménnyel.

⁴ A Taylor & Francis Group egy Angliából származó nemzetközi cég, amely könyveket és tudományos folyóiratokat ad ki.

„A dolgok rendkívül jól alakulnak” – mondja. – 2024 márciusáig 700 beadványt kaptunk, és 125 cikket publikáltunk.”

Abels és kollégái azt tervezik, hogy új folyóiratot alapítanak, egy diamond/gyémánt, nyílt hozzáférésű modell keretében, amelyben sem a szerzőknek, sem az olvasóknak nem kell díjakat fizetniük, és amelynek a londoni Birkbeck Egyetemen működő Open Library of Humanities [Bölcsészettudományok Nyílt Könyvtára] ad otthont. Azt mondja, hogy a szerkesztőket a korábbi felmondások ösztönözték a hasonló lépésre, de hozzáteszi, hogy a felmondáson gondolkozóknak nem kellene ezt a lépést tiltakozásként használniuk. Ehelyett inkább arra kellene összpontosítaniuk, hogy otthont találjanak egy új folyóiratnak és a tudományos közösségnek. Smith egyetért ezzel: „Úgy gondolom, hogy a lépésünk több, mint »tiltakozás«, ami azt sugallja, hogy nekünk, kutatóknak nincs hatalmunk közvetlenül megváltoztatni a publikációs rendszert.” Smith szerint ilyen változást úgy lehet elérni, ha „új folyóiratokat indítunk, amelyek nyíltak, nem profitorientáltak és magas tudományos színvonalúak”.

Felhasznált irodalom

- [1.] Katharine Sanderson (2024): Journal editors are resigning en masse: what do these group exits achieve? <https://doi.org/10.1038/d41586-024-00887-y>
- [2.] LINGUIST List 35.835 , https://linguistlist.org/issues/35/835/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter
- [3.] The Retraction Watch Mass Resignations List, <https://retractionwatch.com/the-retraction-watch-mass-resignations-list/>
- [4.] Resignation Letter, Resignation of Critical Public Health Editorial Board members, <https://cphn.net/2023/07/05/resignation-letter/>
- [5.] Katharine Sanderson (2023): Editors quit top neuroscience journal to protest against open-access charges, Nature 616, 641, <https://doi.org/10.1038/d41586-023-01391-5>